

Research Article; Received: 2025-03-22; Revised: 2025-05-25; Accepted: 2025-06-05.

ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว

อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

Leadership according to Buddhist Principles of Local Politicians for the Development of Administration of Bo Haew Subdistrict Municipality in Mueang Lampang District, Lampang Province

พระมงคล สุนทรเมธี^{*1}, ยุทธนา ปราณีต², ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์^{**3}

Phra Mongkol Soontharametee¹, Yuttana Praneet²,

Silawat Chaiwong³

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Master of Arts Program in Political Science, Lampang Buddhist College,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

First Author, E-mail: chokmukmanee@gmail.com*

Corresponding Author, E-mail: silawatchaiwong30@gmail.com**

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว 3) นำเสนอภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 381 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน คือ การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน

10 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เนื้อหาข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้วพบว่า ภาพรวมของภาวะผู้นำ 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.94$; $S.D.=0.49$) 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพและระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีเพศอายุ อาชีพและรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นพบว่า 1) ด้านจักษุมา ผู้นำควรมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนและกำหนดนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน 2) ด้านวิญญู ผู้นำควรมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน พัฒนานตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับการบริหารงบประมาณเพื่อการจัดการที่มีประสิทธิภาพ 3) ด้านนิสสัยสัมปโน ผู้นำควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รับฟังเข้าใจปัญหาของประชาชน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความจริงใจและความอดทน องค์ความรู้จากการวิจัย คือ ผู้นำที่ดีควรประกอบด้วย 1) มีอุดมการณ์ในการบริหารงานที่โปร่งใส 2) ใส่ใจความแตกต่าง 3) เป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม และ 4) ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วม บนพื้นฐานของหลักปาปณิกธรรม

คำสำคัญ: การบริหารงาน; นักการเมืองท้องถิ่น; ปาปณิกธรรม; ภาวะผู้นำ

Abstract

This research article aims to 1) study the leadership level of local politicians in the administration of Bo Haew Subdistrict Municipality, 2) compare public opinions on the leadership of local politicians in the administration of Bo Haew Subdistrict Municipality, and 3) present the leadership according to Buddhist principles of local politicians to develop the administration of Bo Haew Subdistrict Municipality. There is mixed-method research. For quantitative research, the data collection is performed through the sample group using Taro Yamane's formula, which consists of 381 people. The data analysis is done by using descriptive statistics consisting of frequency, percentage, mean, and

standard deviation, including inferential statistics consisting of t-Test and F-test. For qualitative research, in-depth interview is performed with 10 key informants. The data analysis is conducted by synthesizing the content according to the research objectives.

The research results reveal that 1) the leadership level of local politicians in the administration of Bo Haew Subdistrict Municipality found the overall leadership in 4 dimensions is at a high level ($\bar{X}=3.94$; S.D.=0.49). 2) Comparing public opinions found that people with different statuses and education levels have overall opinions that are statistically significant at 0.05, so the research hypothesis is accepted. People with different genders, ages, occupations, and incomes have overall opinions that are not different, so the research hypothesis is rejected. 3) The leadership according to Buddhist principles of local politicians to develop the administration of Bo Haew Subdistrict Municipality found that 1) in terms of Cakkhumā (vision): leaders should have a clear vision, set goals for community development, and set policies to meet the needs of the people, 2) in terms of Vidhīro (knowledge): leaders should have expertise in operations, continuously develop themselves, and have knowledge of budget administration regulations for effective management, 3) in terms of Nissayasampanno (relationship): leaders should have good human relations, listen and understand the problems of the people, effective communication, honesty, and patience. The body of knowledge indicates that the leader should consist of 1) having a transparent management ideology, 2) caring about differences, 3) being a good and virtuous role model, and 4) promoting education and participation. All are based on the principles of the Pāpaṇikadhamma.

Keywords: Administration; Local Politician; Pāpaṇikadhamma;
Leadership

บทนำ

ภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นมีรากฐานมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งได้กำหนดบทบาทบัญญัติเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในหมวดที่ 9 โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความเป็นธรรมและความสุขของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ การบริหารองค์กรโดยทั่วไปนั้น ผู้นำถือเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องมีบทบาทในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมาย ในสถานะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบัน ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญสำหรับองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้สามารถปรับตัวและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในสถานการณ์เช่นนี้ผู้บริหารต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างต่อเนื่อง ภาวะผู้นำได้มีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรเป็นอย่างมาก เพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างพฤติกรรมให้เกิดกับบุคคลในองค์กรและการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลอีกด้วย ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กร ความสำเร็จของงานทั้งหลายเกิดจากการขับเคลื่อนและผลักดันของผู้นำจนสามารถทำให้การทำงานต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ (นิติพล ภูตะโชติ, 2559) ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในองค์กร ซึ่งทุกองค์กรจะสามารถดำเนินงานได้ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำ โดยภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพก็จะก่อให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายมีความก้าวหน้า เกิดความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน ทักษะของความเป็นผู้นำสิ่งหนึ่งที่ผู้บริหารทุกระดับควรศึกษาและทำความเข้าใจ ทั้งนี้เพื่อจูงใจและชักนำให้ผู้อื่นทำงานร่วมกัน (เจริญ สุระประเสริฐ, 2559) ผู้นำ (Leader) และภาวะผู้นำ (Leadership) จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องพัฒนาโดยการเสริมสร้างคุณลักษณะของภาวะผู้นำและศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตทั้งในระดับบุคคลและในฐานะผู้นำเพื่อให้ผู้นำมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับยุคโลกาภิวัตน์ในศตวรรษที่ 21 (พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์, 2558) หากผู้นำขององค์กรในศตวรรษที่ 21 ขาดภาวะผู้นำที่ไม่เหมาะสม ย่อมส่งผลให้เกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดหรือการตัดสินใจที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่ไม่สำเร็จได้ ดังนั้น การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำที่สนับสนุนการใช้ความรอบคอบและการวางแผนอย่างระมัดระวังในด้านการจัดการความรู้ การปฏิบัติและการตัดสินใจที่ถูกต้องและทันท่วงที โดยคำนึงถึงคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนและความเพียรพยายามในการใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต หากผู้นำขาดทักษะหรือคุณลักษณะเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อและนำไปสู่ความล้มเหลวในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ชุมชน สังคม หน่วยงาน องค์กร ภาครัฐและภาคเอกชน

จนกระทั่งกลายเป็นปัญหาในระดับประเทศได้ ผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่ดีจะต้องเป็นคนที่มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่ตลอดเวลา สามารถดูแลปกครองพนักงานระดับล่างได้ รู้จักปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรับผิดชอบ สามารถบังคับบัญชาและมีความน่าเชื่อถือ พร้อมทั้งได้รับการยอมรับจากสมาชิกในองค์กร หากองค์กรขาดผู้นำที่มีคุณสมบัติเหล่านี้ ก็อาจประสบปัญหาการบริหารที่ไร้ทิศทาง ขาดประสิทธิภาพและไม่สามารถนำนโยบายไปสู่เป้าหมายได้ ดังนั้น ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารองค์การเทศบาลควรมีสมรรถนะในการบริหารและนำองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวได้ทุกสถานการณ์ มีความรับผิดชอบ ดำเนินงานให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือ สร้างสัมพันธภาพทำงานร่วมกับผู้อื่น มีภาวะผู้นำและสื่อสารทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถประชุม พูดคุยต่อประชาคมหรือต่อหน้าสาธารณะ ถ่ายทอดความรู้ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและสร้างภาพลักษณ์ให้กับองค์กรได้เป็นอย่างดี (เสนาะ ตีเขาว์, 2551)

ดังนั้น ความสำคัญของภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นมีผลต่อความสุขของประชาชนโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่นักการเมืองท้องถิ่นมีภาวะผู้นำเชิงพุทธที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนจะทำให้ประชาชนมีความสุขและความเชื่อมั่นในระบบการปกครองมากขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง เพื่อให้ทราบถึงภาวะผู้นำที่พึงประสงค์และเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักภาวะผู้นำ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดการยอมรับของประชาชนตลอดจนบุคคลทั่วไป เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานต่อไป โดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักปาปณิกธรรม เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี ประกอบด้วย 1) จักขุมา มีวิสัยทัศน์กว้างไกล 2) วิจิโร จัดการธุระได้ดี มีความเชี่ยวชาญ 3) นิสสยสัมปันโน การมีมนุษยสัมพันธ์ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 20 ข้อ 459: 133-134) อันเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นหลักการที่จะช่วยส่งเสริมภาวะผู้นำเพื่อพัฒนาการบริหารงานองค์กรให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้การวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง จำนวน 7,894 คน และได้กลุ่มตัวอย่าง 381 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 2) การวิจัยเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน ประกอบด้วย นักวิชาการด้านพุทธศาสตร์ จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน และประชาชน จำนวน 2 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามซึ่งจะมีลักษณะแบบมาตราส่วนประเมินค่าตามวิธีของลิเคิร์ท โดยกำหนดคะแนนไว้ 5 ระดับ ซึ่งวิเคราะห์จากกรอบแนวคิดหรือสมมติฐานสำหรับภาวะผู้นำนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยเริ่มจากการขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้แน่ใจว่า เครื่องมือที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม จากนั้น จึงตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของ

การวิจัย ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6–1.0 แสดงถึงความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทุกข้อ ต่อมาได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ซึ่งผลที่ได้ คือ 0.913 แสดงว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับสูง สามารถนำไปใช้จริงในการวิจัยได้ สุดท้ายผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์สำหรับใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ข้อคำถามภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว และข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยมีการจัดบันทึกและบันทึกเสียงเพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์ ประเด็นข้อคิดที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยเริ่มจากการสร้างแบบสัมภาษณ์เริ่มจากการศึกษาวิธีและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางและเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จากนั้นร่างแบบสัมภาษณ์โดยอิงจากข้อมูลและแนวคิดที่ศึกษา พร้อมทั้งขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำไปปรับปรุง ก่อนส่งตรวจสอบเนื้อหา โครงสร้าง และภาษาโดยคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วจึงปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้รับอนุญาตจากเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว ตามหนังสือขออนุญาตการเก็บข้อมูลในพื้นที่ 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยลงภาคสนามติดต่อประสานขอความอนุเคราะห์นัดสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีการจัดทำหนังสือขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 10 รูปหรือคน ทำการเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงและจดบันทึก

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 1) ข้อมูลเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t-Test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิเคราะห์เชิง

พรรณนาในเนื้อหาประกอบบริบทนำเสนอของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและเนื้อหาตามประเด็น เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลการวิจัยของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 41-50 ปี มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษา ประกอบอาชีพกสิกรรม/เกษตรกรรม และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001–20,000 บาท

ตอนที่ 2 การศึกษาระดับภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงานผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.94$; S.D.=0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$; S.D.=0.64) รองลงมา คือ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$; S.D.=0.68) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$; S.D.=0.64) และด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$; S.D.=0.64) (ดังตาราง 1)

(n=381)

ภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์	3.97	0.68	มาก
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	3.87	0.64	มาก
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	3.93	0.64	มาก
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.98	0.64	มาก
ภาพรวม	3.94	0.49	มาก

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำของนักการเมือง

สำหรับระดับภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงานด้านหลักปาปณิกธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$; S.D.=0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านนิสสัยสัมปันโน เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$; S.D.=0.64) รองลงมา คือ ด้านวิรุโร เป็นผู้เชี่ยวชาญชำนาญในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$; S.D.=0.64) และด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ด้านจักขุมา เป็นผู้วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$; S.D.=0.65) (ดังตาราง 2)

(n=381)

ภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว ด้านหลักปาปณิกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านจักษุมา เป็นผู้มิวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล	3.88	0.65	มาก
2. ด้านวิธูโร เป็นผู้เชี่ยวชาญชำนาญในการปฏิบัติงาน	3.93	0.64	มาก
3. ด้านนิสยสัมปโน เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี	4.11	0.64	มาก
ภาพรวม	3.97	0.46	มาก

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำด้านหลักปาปณิกรรม

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว ผลการศึกษาเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพและรายได้ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกันตามสถานภาพ และระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่มีความแตกต่างในความคิดเห็นตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ (ดังตาราง 3)

สมมติฐาน ที่	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	t-Test/ F-test	ค่า Sig.	ผลการทดสอบ สมมติฐาน	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำ	-0.25	0.80	-	✓
2	อายุ	ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำ	1.149	0.203	-	✓
3	สถานภาพ	ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำ	3.675	0.006*	✓	-
4	การศึกษา	ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำ	3.262	0.022*	✓	-
5	อาชีพ	ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำ	0.782	0.504	-	✓
6	รายได้	ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำ	0.241	0.868	-	✓

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 3 สรุปผลการทดลองสมมติฐานเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำ

ตอนที่ 4 การนำเสนอภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการบริหารงาน จากการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความเห็นต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแก้วแตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านจักษุมา เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สรุปได้ว่า ผู้นำควรมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มองไปข้างหน้ามีเป้าหมายในการพัฒนาชุมชน พร้อมทั้งใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีใหม่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น โดยการกำหนดนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2) ด้านวิจฺโร เป็นผู้เชี่ยวชาญชำนาญในการปฏิบัติงาน สรุปได้ว่า ผู้นำต้องมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับและการบริหารงบประมาณ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการจัดการที่มีประสิทธิภาพ การวางแผนและกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาจะช่วยให้การดำเนินงานขององค์กรประสบความสำเร็จได้ดีขึ้น

3) ด้านนิสสยสัมปนโน เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี สรุปได้ว่า การรับฟังความเห็น เข้าใจปัญหาของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหา มนุษยสัมพันธ์ที่ดีและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพช่วยสร้างความเชื่อมั่น ขณะเดียวกัน ความจริงใจและความอดทนในการแก้ไขปัญหาจะช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจในตัวผู้นำได้ดีขึ้น

4) ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ สรุปได้ว่า การบริหารที่โปร่งใสและตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ ผู้นำควรมั่นใจในอุดมการณ์ที่ดีเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น และผลลัพธ์ที่ชัดเจนจะช่วยยืนยันความสำเร็จในการนำทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ สรุปได้ว่า การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะช่วยสร้างการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ผู้นำที่เป็นแบบอย่างในทุกด้านจะช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับประชาชน และการมีคุณธรรมจริยธรรม ก็เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจที่ยั่งยืน

6) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา สรุปได้ว่า การส่งเสริมการศึกษา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยพัฒนาความเข้าใจในด้านการเมืองและเทคโนโลยี ผู้นำควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้มีทักษะที่จำเป็นในการพัฒนา การเป็นแบบอย่างในการ

พัฒนาตนเองทั้งด้านการศึกษา และคุณธรรมก็เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

7) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล สรุปได้ว่า การใส่ใจความแตกต่างของบุคคลช่วยส่งเสริมความเท่าเทียมในสังคม ผู้นำควรให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม และการเคารพสิทธิเสรีภาพของทุกคน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติก็เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและมีความสมานฉันท์

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาระดับภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้วพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมที่โดดเด่นที่สุด คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (เฉลี่ย 3.98) รองลงมา คือ การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ และการกระตุ้นทางปัญญา ส่วนภาวะผู้นำตามหลักปาปนิกรธรรมพบว่า ด้านที่โดดเด่นที่สุด คือ ด้านนิสสัยสัมปันโน การมีมนุษยสัมพันธ์ดี (เฉลี่ย 4.11) รองลงมา คือ ด้านวิรูโร การมีความเชี่ยวชาญ และด้านจักขุมา การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมาก อันแสดงถึงคุณภาพผู้นำที่ดีของนักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรพีพร ธงทอง (2561) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นพบว่า ภาวะผู้นำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ภาวะผู้นำแบบมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมา คือ ผู้นำแบบสร้างแรงบันดาลใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้นำแบบคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และสอดคล้องกับงานวิจัยของสาลินี รักกัตัญญ (2564) ได้วิจัยเรื่องการส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบนพบว่าการส่งเสริมบทบาทนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยบูรณาการด้วยหลักทศตียปาปนิกรธรรม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า การมีความเชี่ยวชาญ ตั้งใจอดทนในการทำงาน (วิรูโร) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล (จักขุมา) และการมีมนุษยสัมพันธ์ดี ช่วยเหลือและยกย่องให้เกียรติผู้อื่น (นิสสัยสัมปันโน) ตามลำดับ และยิ่งสอดคล้องกับพระอนุสรณ์ วชิรวโส (เกาะน้ำใส) และคณะ (2563) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำตามหลักทศตียปาปนิกรสูตรของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ภาวะ

ผู้นำตามหลักทศตียปาปณิกสูตรของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความคิดเห็นมากเป็นอันดับที่หนึ่งพบว่า ด้านการกำหนดทิศทางการตามหลักทศตียปาปณิกสูตร อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านการมอบอำนาจตามหลักทศตียปาปณิกสูตร อยู่ในระดับมาก และด้านการจัดการระบบการทำงานตามหลักทศตียปาปณิกสูตร อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีระดับปฏิบัติการต่ำสุด ด้านแบบอย่างการเป็นผู้นำตามหลักทศตียปาปณิกสูตร อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

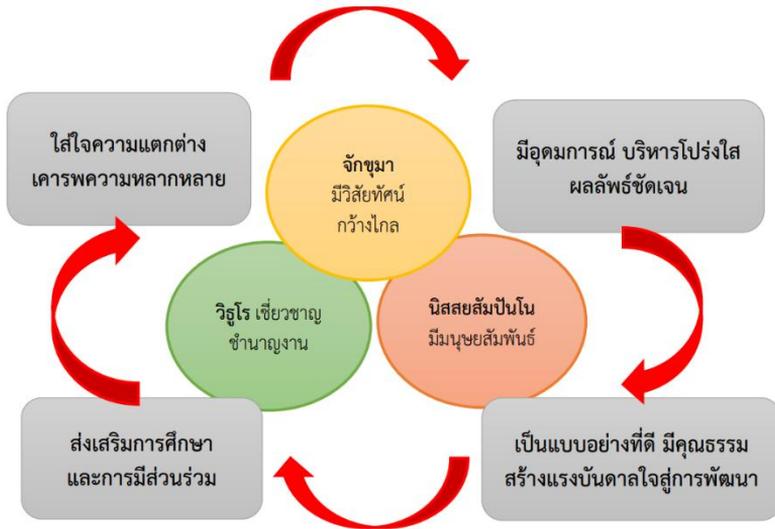
2. จากศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้วพบว่า มีตัวแปรที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน 4 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพและรายได้ และมี 2 ตัวแปร ที่ยอมรับสมมติฐาน คือ สถานภาพและระดับการศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ สถานภาพและระดับการศึกษาของประชาชนที่แตกต่างกัน จะมีความเห็นต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้วที่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพและรายได้แตกต่างกัน จะมีความเห็นต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้วไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์ (2561) ได้วิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนนทบุรีพบว่า ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารตามความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารตามความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรีที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ทำงาน รายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวีรภิกขุโสภณ (2559) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามความคิดเห็นของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิดาภา งามตระกูลชล (2558) ได้ทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเมืองพัทยา: ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือพบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมือง โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. การศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลตำบลอ่าวพบพว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในระดับท้องถิ่นต้องการทั้งวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อสามารถดำเนินการพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืนและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง การผสมผสานคุณสมบัตินี้ช่วยเสริมสร้างการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและมีความเชื่อมโยงกับชุมชนในระดับท้องถิ่นได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นกทอง) (2566) ได้วิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักทศพิธยาภิบาลนิกรธรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามพบว่า การประยุกต์ใช้หลักทศพิธยาภิบาลนิกรธรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม จักขุมา (มีวิสัยทัศน์ ชำนาญในการใช้ความคิด) โดยการสร้างความเข้มแข็งของระบบการศึกษาท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน วิธูโร (จัดการงานดี ชำนาญด้านเทคนิค) ความเชี่ยวชาญในความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินการที่ยั่งยืน ความเชี่ยวชาญในการวางแผนและการจัดการ นิสยสัมปันโน (มีมนุษยสัมพันธ์ ชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดี การฟังและเข้าใจความต้องการของประชาชน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดเอกชัย จนทโชโต (คงชีวะ) (2565) ได้วิจัยเรื่องพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรีพบว่า การนำหลักทศพิธยาภิบาลนิกรธรรมมาบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี ในด้านจักขุมา นักการเมืองท้องถิ่นมีความสามารถฉลาดวางนโยบาย มีเป้าหมายชัดเจน นักการเมืองควรคิดไกล โปร่งใสและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรม สามารถแถลงนโยบายและหลักการในการบริหารและการแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจน ด้านนิสยสัมปันโน นักการเมืองต้องเข้าถึงประชาชน มีเครือข่ายภายนอก สร้างความอยู่ดีมีกินของประชาชน มีความโปร่งใสและใส่ใจประชาชน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญภัค รัตนคำฟู (2567) ได้ศึกษาเรื่องพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปางพบว่า ด้านจักขุมา คือ ต้องรู้จักมองการณ์ไกล ควรมีวิสัยทัศน์ชัดเจนสามารถมองเห็นและวางแผนในระยะยาว รู้จักเชื่อมโยงโดยการฟังเสียงความคิดและความต้องการของประชาชน ด้านวิธูโร คือ ความสามารถในการจัดการธุระได้อย่างเหมาะสม มีความเชี่ยวชาญด้วยการเสริมสร้างทักษะการจัดการที่ต้องมีการพัฒนาการสร้างระบบการทำงานที่มี

ประสิทธิภาพด้วยการพัฒนาระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ด้านนิสัยสัมปันโน คือ ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วยการสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดเชื่อถือได้ และมีกระบวนการสื่อสารที่ดีด้วยการสื่อสารที่เป็นกันเองจริงใจกับประชาชนเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผลจากการศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้วพบว่า การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว จะช่วยเสริมสร้างผู้นำที่มีคุณธรรมและมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาชุมชนให้เติบโตไปในทิศทางที่ยั่งยืน พร้อมทั้งช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพ 1 ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

สรุป

ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้วพบว่า ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน พัฒนาความรู้ มีทักษะ เข้าใจปัญหาของประชาชน การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญาและการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการบริหารงานของผู้นำ ทำให้การพัฒนาชุมชนมีประสิทธิภาพ โดยผู้นำที่ดี

จะสามารถสื่อสารและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงจุดเหมาะสม ก่อให้เกิดความไว้วางใจ ความร่วมมือจากชุมชน อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นในระยะยาว การพัฒนาผู้นำท้องถิ่นควรมีการอบรมและเสริมสร้างทักษะในด้านการใช้เทคโนโลยีและจริยธรรมเพื่อให้สามารถตัดสินใจในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ สร้างนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน การใช้เทคโนโลยีในการบริหาร และการติดต่อสื่อสารจะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ผู้นำควรสร้างความโปร่งใสและยุติธรรมในการตัดสินใจเพื่อสร้างความไว้วางใจ และเน้นการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ดังนั้น การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารจะช่วยเสริมสร้างผู้นำที่มีคุณธรรมและนำชุมชนไปสู่ความสำเร็จ ข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้ควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นโดยบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับการบริหารสมัยใหม่ ควบคู่กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำนโยบายอย่างโปร่งใสและยั่งยืน ในทางปฏิบัติควรจัดอบรมเพื่อเสริมทักษะด้านภาวะผู้นำ เทคโนโลยี การสื่อสารและจริยธรรมแก่ผู้นำท้องถิ่น ทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไปควรศึกษาการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อพัฒนาแนวทางการสร้างผู้นำที่มีคุณธรรม และวิเคราะห์ผลของการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการบริหารท้องถิ่นอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เจริญ สุระประเสริฐ. (2559). *ภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพิจิตร*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชนิตาภา งามตระกูลชล. (2558). *ภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเมืองพัทยา: ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ*. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- นิติพล ภูตะโชติ. (2559). *พฤติกรรมองค์กร, พิมพ์ครั้งที่ 3*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์. (2558). *ภาวะผู้นำ: หลักธรรมและกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังน่านาวิทยา.

- พระครูวีรกิจโสภณ. (2559). *ภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิต (นททอง). (2566). *การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิคธรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดเอกชัย จันทโชโต (คงชีวะ). (2565). *พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอนุสรณ์ วชิรวีโส (เกาะน้ำใส) และคณะ. (2563). *ภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น*. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 7 (4), 238-249.
- เพ็ญภาค รัตนคำฟู. (2567). *พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 20*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รพีพร ธงทอง. (2561). *ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น*. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*. 13 (45), 103-114.
- สาลินี รักกัตถุญ. (2564). *การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2551). *หลักการบริหาร*, พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์. (2561). *ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนนทบุรี*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*. 12 (28), 187-196.